

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **I. S.,** zastoupen Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem Vinohradská 1233/22, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 25. 6. 2020, č. j. 2 Az 74/2018 – 27,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 25. 6. 2020, č. j. 2 Az 74/2018 – 27, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 2. 11. 2018, č. j. OAM-647/ZA-ZA05-ZA08-PD1-R2-2014, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 16 456 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce Mgr. Tomáše Císaře, advokáta.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 11. 12. 2018 k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 2. 11. 2018, č. j. OAM-647/ZA-ZA05-ZA08-PD1-R2-2014, jímž

žalovaný žalobci podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) neprodloužil doplňkovou ochranu.

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalovaný rozhodnutím ze dne 2. 3. 2015, č. j. OAM-647/ZA-ZA05-K08-2014, udělil žalobci doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu na dobu 24 měsíců, a to z toho důvodu, že žalobce v zemi původu naposledy žil v Sumské oblasti na severovýchodě Ukrajiny, kde byla bezpečnostní situace negativně ovlivněna událostmi v Doněcké a Luhanské oblasti a nebylo možné vyloučit přímé a bezprostřední nebezpečí vzniku vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Žalobce podal dne 30. 1. 2017 žádost o prodloužení doplňkové ochrany, jelikož dle něj stále trvaly důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena. Dále konstatoval, že v roce 2014 obdržel povolávací rozkaz do války v tzv. zóně ATO, tedy na jihovýchodě země původu, kde probíhal ozbrojený konflikt mezi ukrajinskými ozbrojenými silami a Ruskem podporovanými separatisty. Vzhledem k tomu, že k výkonu vojenské služby nenastoupil, bylo po něm v roce 2016 vyhlášeno pátrání a hrozí mu až 5 let odnětí svobody. Žalobce dále uvedl, že v březnu 2016 si v České republice otevřel živnost, platí sociální a zdravotní pojištění. Dále zmínil zvýšení kriminality v Sumské oblasti. Žalovaný rozhodnutím ze dne 11. 5. 2017, č. j. OAM-647/ZA-ZA05-ZA08-2014, žalobci doplňkovou ochranu podle § 53a odst. 4 zákona o azylu neprodloužil. Toto rozhodnutí, společně s rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 4. 1. 2018, č. j. 1 Az 56/2017 – 33, jímž byla zamítnuta žalobcova žaloba proti rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany, Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 16. 5. 2018, č. j. 5 Azs 34/2018 – 29, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že žalovaný se aktuální bezpečnostní situací v části Ukrajiny, odkud žalobce pochází, dostatečně nezabýval a některé jeho závěry nemají oporu ve správním spise.

[3] Žalovaný pozval žalobce k doplňujícímu pohovoru ve věci jeho žádosti o prodloužení doplňkové ochrany na den 10. 8. 2018 a poté na den 27. 8. 2018. Žalobce ani jeho právní zástupce se k pohovoru nedostavili. Nevyužili ani možnosti k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí.

[4] Nyní posuzovaným rozhodnutím ze dne 2. 11. 2018, č. j. OAM-647/ZA-ZA05-ZA08-PD1-R2-2014, žalovaný žalobci podle § 53a odst. 4 zákona o azylu doplňkovou ochranu opět neprodloužil. V jeho odůvodnění žalovaný konstatoval, že do jeho vydání došlo k takovým zásadním a trvalým změnám v zemi původu žalobce ve vztahu k jím prezentovaným potížím, že doplňková ochrana již není zapotřebí. Od roku 2015, kdy byla žalobci doplňková ochrana udělena, se bezpečností situace na Ukrajině stabilizovala. S výjimkou Luhanské a Doněcké oblasti byla bezpečnostní situace nezměněná a zcela stabilní. Konkrétně v Sumské oblasti probíhal život bez větších obtíží a bezpečnost žalobce by v případě jeho návratu do země původu nebyla ohrožena, případně by žalobce mohl využít institut vnitřního přesídlení. Obavy žalobce z povolání k výkonu vojenské služby označil žalovaný za naprosto bezdůvodné.

[5] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou městský soud rozsudkem ze dne 25. 6. 2020, č. j. 2 Az 74/2018 – 27, zamítl. Městský soud předně konstatoval, že žalovaný si obstaral dostatek aktuálních, objektivních a relevantních informací, naopak žalobce ani jeho právní zástupce nevyužili možnost se s uvedenými podklady seznámit nebo je doplnit. Žalobce svá tvrzení o současné situaci na Ukrajině

nijak nedoložil. Na základě zpráv obsažených ve spisovém materiálu a s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2018, č. j. 2 Azs 356/2017 – 39 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz), městský soud konstatoval, že bezpečnostní situace na Ukrajině byla v době jeho rozhodování stabilní a nedocházelo k jejímu zhoršení. Bezpečnostními incidenty nebyla postižena žádná z ukrajinských oblastí kromě Doněcké a Luhanské oblasti, naopak v době udělení doplňkové ochrany žalobci docházelo k překotným změnám a nebylo možné vyloučit rozšíření ozbrojeného konfliktu do dalších částí země.

[6] Městský soud dále konstatoval, že v Sumské oblasti, odkud žalobce pochází, nebyly od února 2014 zaznamenány žádné bezpečnostní incidenty a žalobcovy obavy, kvůli kterým mu byla doplňková ochrana udělena, se nenaplnily. Sumská oblast byla pod kontrolou ukrajinské centrální vlády a žalobce nedoložil žádné informace, ze kterých by bylo možné tvrzenou zhoršující se bezpečnostní situaci ověřit. Žalobce by nemusel cestovat do oblastí, ve kterých byla bezpečnostní situace zhoršená, případně by mohl využít vnitřního přesídlení do jiné, dle něho bezpečné, části Ukrajiny. Městský soud se proto ztotožnil se závěry žalovaného, že s ohledem na situaci na Ukrajině v době jeho rozhodování v případě žalobce pominuly důvody, pro které mu byla doplňková ochrana udělena, a tedy nebylo možné mít za to, že by mu v případě návratu do země původu hrozilo nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu.

[7] Městský soud se dále zabýval obavami žalobce z povolání do armády, přičemž se ztotožnil se závěrem žalovaného. Žalovaný se podle městského soudu v napadeném rozhodnutí těmito obavami řádně zabýval. Městský soud souhlasil, že bylo velmi nepravděpodobné, že by žalobce byl povolán k účasti na vojenském konfliktu na východě Ukrajiny, jelikož již nedocházelo k mobilizaci a ukrajinská armáda se skládala z profesionálů a dobrovolníků, což žalobce není. Městský soud tak uzavřel, že žalobci reálně nehrozil výkon vojenské služby ani účast v bojích v rámci ozbrojeného konfliktu. Sám žalobce přitom nepoukázal na žádnou informaci, která by tento závěr zpochybnila.

[8] Městský soud neshledal důvodnou ani námitku žalobce, podle níž napadené rozhodnutí není náležitě odůvodněno a odporuje tak § 68 odst. 3 správního řádu. Napadené rozhodnutí dle městského soudu splňuje veškeré požadavky na něj kladené právními předpisy, závěry žalovaného jsou dostatečným a přezkoumatelným způsobem odůvodněny a z výroku je zřejmé, jak byla posuzovaná otázka vyřešena.

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[9] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

[10] Stěžovatel v prvé řadě namítá, že ve správním řízení byl zásadním způsobem porušen § 3 správního řádu, jelikož žalovaný nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, čímž došlo také k porušení zásad činnosti správních orgánů obsažených v § 2 odst. 3 a § 4 správního řádu. Městský soud následně pochybil, když místo přezkumu napadeného rozhodnutí žalovaného z něj vytvořil podkladový materiál pro své rozhodnutí.

[11] Stěžovatel má za to, že žalovaný a následně i městský soud interpretovali jeho obavy tak, aby je nebylo možné podřadit pod azylově relevantní důvody, jelikož stěžovatel v průběhu správního řízení několikrát žalovanému sdělil, že se odmítá účastnit ozbrojeného konfliktu a má strach se za účelem řešení této situace obrátit na bezpečností složky státu, které nejsou funkční. Z tvrzení stěžovatele vyplývá jasná nedůvěra v tyto státní orgány, potažmo celý stát, což mělo vést přinejmenším k úvaze o tom, zda se jedná o dostatečně silný azylově relevantní důvod. Stěžovatel se domnívá, že jeho vlastní popis situace nelze bez dalšího přejít pouze tvrzením, že na Ukrajině neprobíhala mobilizace, případně že měl možnost vnitřního přesídlení. Městský soud však pochybil, když na tento zjednodušující závěr žalovaného přistoupil. Stěžovatel tak nesouhlasí s odůvodněním napadeného rozsudku městského soudu, který odmítá důvodnost žádosti stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany a v podstatě pouze odkazuje na závěry žalovaného.

[12] Stěžovatel namítá, že městský soud náležitě nevyhodnotil jeho námitky týkající se posouzení bezpečnostní situace na Ukrajině, především se nevypořádal s otázkou, zda jsou ukrajinské bezpečnostní složky schopny zajistit stěžovateli v jeho situaci ochranu. Stěžovatel je přesvědčen, že dostatečně uvedl své důvody obav z návratu do země původu, nicméně žalovaný ani městský soud nevyvinuli žádnou aktivitu ke zjištění skutkového stavu věci. Podklady z roku 2016, případně 2018 nemohly podložit závěr žalovaného o bezpečnostní situaci na Ukrajině ve vztahu ke stěžovateli v roce 2020. Žalovaný i městský soud opomněli pravidlo, dle kterého se v pochybnostech žádosti o udělení mezinárodní ochrany vyhoví. Stěžovatel uzavírá, že žalovaný i městský soud pochybili, jelikož nedostatečně zjistili skutkový stav a dospěli tak k nesprávnému závěru, když stěžovateli doplňkovou ochranu neprodloužili.

[13] Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[14] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti označil stěžovatelovy námitky za obecné, nesplňující zákonné požadavky a nepodpořené žádnými konkrétními úvahami. Stěžovatel měl uvést, které skutečnosti ze zpráv o zemi původu z roku 2016 a 2018 považuje za zastaralé. Žalovaný v této souvislosti připomněl, že z těchto zpráv vycházel za účelem úplného zjištění skutkového stavu, a to především z důvodu komparace skutkových okolností v době udělení doplňkové ochrany stěžovateli a v době rozhodování o stěžovatelově žádosti o její prodloužení. Žalovaný připomněl, že původní rozsudek městského soudu Nejvyšší správní soud zrušil, jelikož žalovaný ani městský soud nevzali v potaz zprávu Ministerstva zahraničních věcí, což však v tomto řízení napravili. Žalovaný dále zopakoval argumentaci uvedenou v napadeném rozhodnutí a konstatoval, že městský soud své závěry v napadeném rozsudku podrobně zdůvodnil. Žalovaný dodal, že Ukrajina v době jeho vyjádření nebyla zemí, která by v jakékoliv oblasti života vykazovala závažné deficity, takže byla s účinností ode dne 23. 3. 2019, s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti pod kontrolou proruských separatistů, zařazena na seznam tzv. bezpečných zemí původu obsažený ve vyhlášce č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců (dále jen „vyhláška č. 328/2015 Sb.“). Žalovaný se zcela ztotožnil s rozsudkem městského soudu a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítl, případně aby ji zamítl.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[15] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[16] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[17] Nejvyšší správní soud ovšem v rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, uvedl, že výklad provedený ve shora citovaném usnesení není plně využitelný, zvažuje-li Nejvyšší správní soud, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 – 30), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 – 46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32, nebo ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 212/2020 – 44).

[18] V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal, že je nezbytné přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po vydání rozhodnutí městského soudu, a že ve světle těchto skutečností je kasační stížnost přijatelná.

[19] Skutečnost, že na Ukrajině došlo ke zcela zásadní změně situace způsobené invazí ozbrojených sil Ruské federace, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31), je k okamžiku rozhodování Nejvyššího správního soudu všeobecně známou skutečností, kterou není třeba prokazovat.

[20] V době rozhodování městského soudu, tj. dne 25. 6. 2020, však situace na Ukrajině nebyla takto vyhrocena a nedalo se hovořit o ozbrojeném konfliktu, který by zasahoval celé její území. Otázkou, zda a za jakých okolností má Nejvyšší správní soud povinnost vzít v potaz válku na Ukrajině, která vypukla během řízení o kasační stížnosti ve věci mezinárodních ochrany, se Nejvyšší správní soud zabýval v již zmíněném v rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, v němž konstatoval:

„*Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.*

Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24)

Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 4[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].*

Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, Úř. věst. L 180, 29. 6. 2013, s. 60-95

před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).

Podobně i novější judikatura uvádí, že soud včetně NSS bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení Úmluvy pouze ve výjimečných případech (v rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, bylo konkrétně v sázce právo na respektování rodinného a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy). A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení (...).

Jistě i v nynější věci by bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však, na rozdíl od věci 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoli „jen" ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu.[**]

Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. (...)"

[21] Nejvyšší správní soud dospěl v souladu se svými dalšími nedávnými rozhodnutími (viz rozsudky ze dne 25. 3. 2022, č. j. 8 Azs 336/2021 – 33, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 – 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32, ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 – 33, či ze dne 14. 4. 2022, č. j. 5 Azs 212/2020 – 44) k závěru, že ani v nyní posuzované věci není vzhledem k bezprecedentní situaci na Ukrajině namístě stěžovatele odkázat na možnost podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany či na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, u něhož navíc nelze předjímat, že se bude i na stěžovatele, který na území ČR přicestoval dlouho před 24. 2. 2022, skutečně vztahovat. Z hlediska zmiňované

[**] Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Úř. věst. L 71, 4. 3. 2022, s. 1-6

zcela zásadní změny skutkových okolností v zemi původu přitom není podstatné, že v této věci bylo žalobou napadeno namísto rozhodnutí žalovaného o neudělení mezinárodní ochrany jeho rozhodnutí o neprodloužení dříve udělené doplňkové ochrany.

[22] V nyní posuzované věci žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že se bezpečnostní situace na Ukrajině zlepšila a stabilizovala, proto již stěžovateli nenáleží doplňková ochrana, která mu byla udělena z důvodu probíhajícího ozbrojeného konfliktu v Doněcké a Luhanské oblasti a nebylo možné vyloučit přímé a bezprostřední nebezpečí vážné újmy. Žalovaný v napadeném rozhodnutí dále zmínil, že pokud se stěžovatel nebude chtít vrátit do svého původního bydliště, má možnost své problémy vyřešit pomocí vnitřního přesídlení do některé z bezpečných částí země původu. Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti dále mj. poznamenal, že Ukrajina byla s účinností ode dne 23. 3. 2019, s výjimkou území tehdy kontrolovaných Ruskou federací, resp. proruskými separatisty, zařazena na seznam tzv. bezpečných zemí původu obsažený ve vyhlášce č. 328/2015 Sb. Jak již však konstatoval Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, od 24. 2. 2022 již Ukrajina bezpečnou zemí původu není a danou vyhlášku již nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít. Byť se ukrajinským ozbrojeným silám od té doby podařilo z Kyjevské, Černihivské a Sumské oblasti, odkud stěžovatel pochází, invazní vojska Ruské federace vytlačit a odhalit tak rozsah zcela mimořádné devastace těchto území, včetně nespočetných obětí nejen bojových operací, ale i vražd, mučení a dalších zločinů spáchaných příslušníky invazních vojsk na místním civilním obyvatelstvu, boje na východě a jihu země pokračují se zesilující intenzitou. Ani střední a západní část Ukrajiny nezůstala válkou nedotčena, byť zde prozatím přímé pozemní ozbrojené střety neprobíhají, nicméně řada míst v těchto oblastech se stává cílem ruských raketových či leteckých útoků, které si již rovněž vyžádaly oběti i z řad civilního obyvatelstva. Stěžovatel se tedy v současné době nemůže navrátit do Sumské oblasti, ze které pochází, a to nejen v důsledku totální destrukce, kterou společně se zaminováním rozsáhlých území a jejich zamořením nevybuchlou municí po sobě zanechaly ruské invazní jednotky, ale i vzhledem k tomu, že těžké boje v sousední Charkovské oblasti, tedy v bezprostřední blízkosti bydliště stěžovatele, pokračují a mohou se kdykoliv navrátit zpět na území Sumské oblasti, stejně jako bezprostředně hrozí nový útok z území Ruské federace, s nímž Sumská oblast sousedí. Zároveň, vzhledem ke zmiňovaným raketovým a leteckým útokům, nelze v současné době žádnou oblast na Ukrajině označit za bezpečnou.

[23] Za popsané situace, kdy na Ukrajině probíhá intenzivní ozbrojený konflikt doprovázený též četným porušováním lidských práv ze strany invazních vojsk, který se dotýká celého území země a jehož další vývoj nelze v současnosti předvídat, zjevně neobstojí závěr žalovaného, že situace v Sumské oblasti je již stabilizovaná a stěžovatel má v případě obav možnost vnitřního přesídlení. Je tedy třeba, aby se žalovaný vzhledem k této zcela nové bezpečnostní situaci v zemi původu stěžovatele znovu zabýval tím, zda stále trvají důvody, pro které stěžovateli byla udělena doplňková ochrana. Žalovaný v původním rozhodnutí dosti nelogicky shledal u stěžovatele skutečné nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, ačkoliv se již v té době zjevně jednalo, dle obsahu odůvodnění žalovaného, o vážnou újmu dle § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, neboť její nebezpečí žalovaný spojoval se zhoršenou bezpečností situaci v důsledku tehdejšího ozbrojeného konfliktu na jihovýchodě Ukrajiny a s rizikem, že se tento konflikt rozšíří i do oblasti, odkud pochází stěžovatel. Při rozhodování o prodloužení této

doplňkové ochrany tedy bude muset vzít žalovaný v úvahu zcela bezprecedentní situaci, která na Ukrajině panuje dnes.

[24] Vzhledem k vysloveným obavám stěžovatele je také třeba, aby žalovaný zohlednil z hlediska zcela nových podmínek případnou brannou povinnost stěžovatele (je obecně známo, že bezprostředně po invazi došlo k vyhlášení válečného stavu na Ukrajině a k tomu, že mužům mezi 18 a 60 lety ukrajinské orgány neumožnují opustit zemi za tím účelem, aby mohli být v případě potřeby povoláni k obraně vlasti) a jeho možného zapojení do nynějšího ozbrojeného konfliktu, ovšem pouze v kontextu možných důvodů pro prodloužení doplňkové ochrany. Pokud totiž během posuzování žádosti o prodloužení doplňkové ochrany vyjdou najevo skutečnosti, které by mohly odůvodňovat její udělení z jiného důvodu, než pro který byla tato ochrana původně přiznána, pak se žalovaný musí vypořádat také s možností prodloužení doplňkové ochrany z těchto jiných (nových) důvodů (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 3. 2020, č. j. 6 Azs 258/2019 – 31, či ze dne 24. 7. 2013, č. j. 6 Azs 15/2013 – 35). Na druhou stranu je nutné zdůraznit, že nucený výkon vojenské služby za ozbrojeného konfliktu, příp. hrozba nepřiměřených sankcí za jeho odmítnutí je primárně relevantní z hlediska možných důvodů pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu (viz např. podrobný popis těchto důvodů v recentním rozsudku Nejvyššího správního ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020 – 45). Ani v případě existence takových důvodů u stěžovatele by však k udělení azylu nemohlo dojít v rámci řízení o žádosti stěžovatele o prodloužení doplňkové ochrany ve smyslu § 53a odst. 4 zákona o azylu, ale výlučně na základě případné nové žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu.

[25] Nejvyšší správní soud uzavírá, že je na žalovaném, aby znovu posoudil žádost stěžovatele ve světle aktuální situace na Ukrajině a z ní vyplývajících důsledků a rovněž i z hlediska veškerých dosud nastalých rozhodných skutečností, které by mohly odůvodňovat prodloužení doplňkové ochrany.

IV.
Závěr a náklady řízení

[26] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný, jak již bylo uvedeno, postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího správního soudu [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[27] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný, má tedy vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů.

[28] Stěžovatel byl ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozen od placení soudního poplatku v řízení o žalobě

i o kasační stížnosti. Stěžovatel však vynaložil náklady na své zastoupení, jelikož v řízení před městským soudem i před Nejvyšším správním soudem byl zastoupen advokátem Mgr. Tomášem Císařem, proto mu náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením; pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).

[29] Náklady stěžovatele na řízení o žalobě spočívají v částce odpovídající odměně advokátovi ve výši 3 x 3 100 Kč za tři úkony právní služby, tj. převzetí a příprava zastoupení, podání žaloby a účast na jednání [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a), d) a g) advokátního tarifu], a dále v paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 3 x 300 Kč za tři úkony právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Dále stěžovateli přísluší náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem, které spočívají v částce odpovídající odměně advokátovi ve výši 3 100 Kč za jeden úkon právní služby, tj. podání kasační stížnosti a její doplnění [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu], a dále v paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 300 Kč za tento úkon (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Náklady vynaložené stěžovatelem na jeho zastoupení tak činí 13 600 Kč. Vzhledem k tomu, že zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, se náhrada nákladů řízení zvyšuje o tuto daň na celkovou částku 16 456 Kč. K její úhradě stanovil Nejvyšší správní soud žalovanému přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 22. dubna 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu